

AB Pazarında Görünmeyen Baskı:

Artan Çin Rekabeti Türkiye İhracatını Nasıl Şekillendiriyor?

Neden Bu Konu, Neden Şimdi?

Rekabet gücünü belirleyen makroekonomik istikrar, enflasyon ve kurun reel seviyesi gibi başlıklar uzun süredir tartışılıyor. Oysa bugün ihracatçıların rekabet koşullarını belirleyen iç faktörlerin yanında dışsal dinamiklerde de büyük bir hareketlilik yaşanıyor. Bu hareketliliğin merkezinde ise Çin var.

Dolayısıyla bu yayın dizisinin ilk sayısının odağında Türkiye'nin ihracat performansı var.

Konu Çin'in yurtiçinde biriken sanayi kapasite fazlasını dış pazarlara yönlendirme ihtiyacı. Bu eğilim özellikle 2021 yazında Evergrande kriziyle birlikte belirginleşti. Bu sürecin küresel ticarete güçlü bir dalgaya dönüşmesinde ikinci bir faktör de rol aldı: Ticaret savaşlarının sertleşmesi.

Son bir yılda Çin'in ABD'ye ihracatı çift haneli oranlarda daralırken, toplam ihracatında belirgin bir yavaşlama görülüyor. Yani Çin, ABD'ye satamadığı ürünleri diğer pazarlara yönlendiriyor. Bu pazarlardan biri de –kaçınılmaz olarak– Avrupa Birliği (AB). Dolayısıyla Çinli ihracatçılarla Türk ihracatçıların karşı karşıya gelmesi artık yeni normal.

İhracatçıların rekabet koşullarını belirleyen dışsal dinamiklerde de en az iç faktörler kadar önemli bir hareketlilik yaşanıyor.

İlk Bakışta Görünen

2025 üçüncü çeyrek itibarıyla Türkiye'nin AB'ye son 12 aylık ihracatı 122 milyar dolara ulaşmış durumda ve bu rakam 2024 başından beri artıyor. Türkiye'nin AB ithalatından aldığı pay da 2023 ortasından bu yana kesintisiz yükselerek %1,7'ye çıktı. Yani manşet veriler ilk bakışta kaygı verici bir tabloya işaret etmiyor.

Bu görünüm, Çin'in AB pazarına yönelmesinin Türkiye açısından henüz belirgin bir sorun yaratmadığını, hatta güçlü performansın sürdüğünü düşündürüyor. Peki bu tablo ürün grubu bazında da geçerli mi?

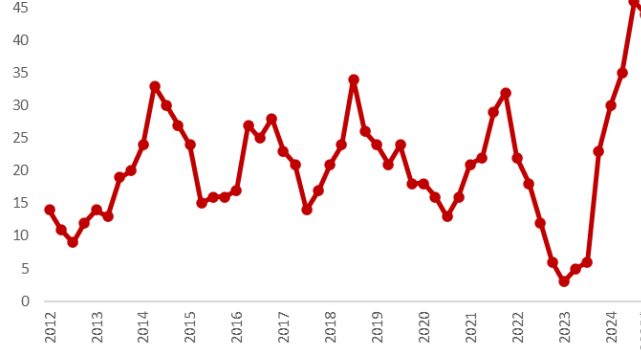
Soruya cevap vermek için bu çalışmada AB'nin Türkiye ve Çin'den yaptığı ithalat, 2 basamaklı Harmonize Sistem sınıflamasında toplam 97 ürün grubu üzerinden incelendi. Her iki ülke için de AB'nin ithalat verilerinin kullanılması, raporlama farklılıklarından kaynaklanabilecek sapmaları en aza indirmek amaçlandı. Karşılaştırma nominal değerler üzerinden değil, AB ithalatından alınan paylar üzerinden yapıldı, böylece talep koşulları ve euro/dolar paritesindeki değişimlerin etkisi büyük ölçüde nötrleştirildi.

Temel soru şu:

97 ürün grubu içinde Türkiye'nin AB ithalatından aldığı payın azaldığı,

buna karşın aynı anda Çin'in payının arttığı kaç ürün grubu var?

Türkiye'nin AB İthalatındaki Payının Azaldığı
Çin'in Payının İse Arttığı Ürün Grubu Adedi

Kaynak: TradeMap, TSKB Ekonomik Araştırmalar
*3. çeyrek itibarıyla yıllıklandırılmış

Bir Veri

*97 ürün grubunun yarıya yakınında (44 ürün grubu) Türkiye, AB pazarında Çin'e pay kaybediyor.

*Çin'e pazar kaybedilen ürün sayısındaki artış son bir yılda belirgin biçimde hızlanmış durumda.

*Yaklaşık son 15 yılın verileri, bu ölçekte ve yaygınlıkta bir pazar kaybının yaşanmadığını gösteriyor.

Grafikte yer almayan ama önemli bir not: Bu 44 ürün grubu, Türkiye'nin AB'ye yaptığı toplam ihracatın yaklaşık %40'ını oluşturuyor.

Bir Yorum

İhracatın döviz kazandırma kapasitesi Türkiye için oldukça önemli. Makro-kalkınma perspektifinden bakan biri için en az onun kadar önemli olan bir diğer konu, Türkiye'nin uluslararası piyasalarda rekabet gücünün gidişatı. Konu ihracat olunca uluslararası piyasalar dediğimizde Türkiye için baş aktör ise AB pazarı.

Uluslararası ticarete son yıllarda yaşananlar ticaretin yapısında ve hatlarında tektonik bir kaymayı beraberinde getiriyor. Ülkemiz ihracatçıları bildiğimiz pazarlarda bilmediğimiz bir rekabetle karşılaşılıyor. Manşet verilere bakıldığında, baskı görünür değil. Ama ürün grubu bazında bakıldığında baskının hem ne kadar yüksek hem de yaygın olduğu görülüyor. 97 ürün grubunun yarısına yakınında pazar payının Çin'e karşı kaybediliyor olması bunun en net göstergesi. Bir-iki sektör, birkaç ürün değil; AB'ye ihracatın yaklaşık %40'ında bu süreç yaşanıyor.

AB pazarına entegrasyonumuz oldukça güçlü olduğu için bu çalışmada AB vurgusu ön planda tutuldu ama Çin'in Türk ihracatçısının karşısına çıkması AB ile sınırlı değil. Tüm ihracat pazarlarında ve elbette yurtdışında Çin merkezli rekabet daha fazla gündemde olacak.

Ne Anlama Geliyor?

Çin'deki kapasite fazlası ve ticaret savaşları Çin'in üçüncü pazarlarda daha görünür ve baskın bir aktör haline gelmesine yol açıyor. Türkiye'nin üretim yapısı, teknolojik kapasitesi ve beşeri sermayesi aynı hızla gelişse bile, rakip değiştiğinde rekabet dengesi de değişiyor. Artan korumacılık, ihracat pazarlarında rekabet gücünün dışsal belirleyicilerini daha görünür ve belirleyici hale getiriyor.

Bu dönüşüm manşet verilerde henüz net biçimde izlenemiyor. Ancak ürün grubu bazında bakıldığında ayrışma belirgin. Özellikle pazar payı kaybı yaşayan ürün gruplarında bu kaybın hızlandığı görülüyor.

Bu noktada kritik bir soru ortaya çıkıyor: AB pazarında kaybedilen pay, başka kanallardan telafi edilebilir mi? Örneğin, satılamayan ürünlerin iç piyasaya yönelmesi dezenflasyon sürecine katkı sağlayabilir mi? Veriler, pazar payı kaybının yoğunlaştığı ürün gruplarının ağırlıklı olarak tekstil ve hazır giyim alt kollarından oluştuğunu gösteriyor. Bu nedenle söz konusu kayıpların yurtdışında mal bolluğundan ziyade, istihdam üzerindeki baskı ile hissedilmesi daha olası.

Ekonomik Araştırmalar
ekonomikarastirmalar@tskb.com.tr

Meclisi Mebusan Caddesi No. 81
Fındıklı İstanbul 34427, Türkiye
T: +90 (212) 334 50 41 F: +90 (212) 334 52 34

TSKB Ekonomik Araştırmalar ürünlerine ulaşmak için aşağıdaki karekodu kullanabilirsiniz:

2026 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişimin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiç bir sorumluluk kabul etmez.

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.